

ליקוטים וסיפורים נפלאים וישוב - חנוכה

"אלה תולדות יעקב יוסף" (לו, א)

"ביקש יעקב לישב בשלוח קפץ עליו רוגזו של יוסף" (רש"י). זקני הרה"ק רבי אלעזר רובין מסאסוב-גלאגוב זיע"א חלה פעם בצעירותו במחלת הטיפוס, וכשבא חותנו הרב מבלקאמין זצוק"ל לבקרו סיפר לו בתוך דבריו, מעשה בגנב אחד שהצטרף לחבורה של גנבים, ובימיו הראשונים התחילו ללמדו איך לגנוב, ואחד מן הכללים שלימדו בכדי להצטרף לחבורתם היה, שאם יתפסו אותו יום אחד וייסרו אותו, אפילו במכות קשות, לא יגלה בשום אופן מי שלח אותו לגנוב. ויהי היום, תפסו אותו שוטרי העיר והתחילו לייסרו בכל מיני עינויים וחקירות, עד שיגלה ויאמר מי שלחו ומי בני חבורתו. אך הוא עומד בשלו וכפי שלימדו אותו לא פתח פיו, ועל אף שהיכו בו מכות נוראות עמד בכולן ולא סיפר מאומה. החליטו השוטרים לקחת את בנו של אותו גנב ולהכותו מול אביו, מיד כשראה איך מייסרים את בנו

לא עמד בזה, והסכים לגלות את כל שמות חבריו הגנבים, כשתפסו אותם ונפגשו עימו, שאלוהו מדוע הסגרים לשוטרים, הלא הוא הפר את הכללים. השיב להם: אמנם קיבלתי על עצמי לעמוד אפילו בעינויים קשים, אך זה היה על גופי ולא כשאני רואה איך שמכים ומענים את בני, שהרי לא ייתכן שאב יוכל לראות את בנו מתייסר. זהו "ביקש יעקב לישב בשלוה", יעקב אבינו בצרותיו עצמו קיבל בשלוה ונלחם במוחו לראות שהכל מאתו יתברך, אך "קפץ עליו רוגזו של יוסף", כשהגיע לצרת בנו, שם היה הניסיון קשה עד מאוד. (שיח יעקב יוסף)

שונא אותנו, הרי אתה עושה בכך דבר עבירה וצריך לשנוא אותך!
ולכן - "וישנאו אותו". (תורת משה)

"וישנאו אותו..." (לו, ד)

שאלו רב אחד כיצד יכול הוא לקרב את החופשיים ולאהוב אותם כשהם עוברים על כמה עבירות שבתורה? השיב: מוטב שאכשל באהבת חנם מאשר בשנאת חנם. משכיל אחד היה מבאי ביתו של בעל "ערוך השולחן", ר' יחיאל מיכל אפשטיין, ואף הוא היה מקרבו. שאלוהו: הייתכן שהוא מקרב יהודי שעובר על עבירות חמורות שבתורה הרי נאמר משנאיך ה' אשנא? השיב: ייתכן שעל פי דין מחויב אני לשנאותו, אבל מה אעשה שאיני יכול לשנוא יהודי.

"ויאמר לו הנני" (לו, יג)

"נזדרז למצות אביו ואף על פי שהיה יודע באחיו ששונאין אותו" (רש"י). פעם אחת באה אמו של התנא רבי ישמעאל אל בית המדרש והתלונה לפני החכמים "בני ישמעאל אינו מכבד אותי". החכמים נבהלו ותמיהו כיצד ייתכן הדבר? איך אפשר שרבי ישמעאל, התנא הגדול, לא יכבד את אמו? "במה אין הוא מכבד אותך?" שאלו את האם הצדקנית. סיפרה אמו של רבי ישמעאל: אני אוהבת מאוד את התורה ואת לומדיה, ואני מאושרת על שבני הוא מגדולי החכמים. כאשר חוזר בני מבית המדרש, לאחר יום שלם של עיסוק בתורה, רבה שמחתי לקראתו אני מבקשת אז לרחוץ את רגליו ורוצה לשתות את המים, שרחץ בהם רגליו הקדושות, אך בני אינו מסכים שאעשה זאת, והוא מסרב למלאות בקשתי. כששמעו זאת החכמים, הבינו שרבי ישמעאל מסרב לאמו, כיון שאינו רוצה להטריח אותה, ומפני כבודה. בכל זאת ציוו החכמים על רבי ישמעאל לציית לאמו ולעשות כרצונה, מכיוון שמילוי רצונה של אמה הוא כבודה. "עשה כרצון אמך". אמרו לו החכמים, "אף זהו כיבוד אם!" (ע"פ תוספות קידושין דף ל"א ע"פ הירושלמי)

כאשר נלחם צבא ארצות הברית בעיראק, הוא השתמש במיטב הפיתוחים הטכנולוגיים שעמדו לרשותו, מצלמות זעירות ומזל"טים המסוגלים לקלוט ממרחק קילומטרים את פרצופיהם של המבוקשים.

הצבא היה די בטוח בניצחונו המהיר...

פרט אחד הוא לא לקח בחשבון, פרט קטן - אבל קריטי במיוחד...

המלחמה התנהלה בשטח מדברי, מלא בסופות חול ואבק! ובסופת חול, כידוע, אי אפשר לראות שום דבר!!! ולכן, איזו תועלת יש בו במזל"ט המשוכלל, אם הראות כה מטושטשת והוא אינו מסוגל לקלוט את העומד במרחק מחצית המטר מולו???

.....

"וישנאו אותו ולא יכלו דברו לשלום" (לו, ד)

הם לא יכלו לשאת את דברי האחוה שהיה מדבר אליהם, כי טענה הייתה בפיהם: אם אנחנו חוטאים בעיניך, הרי מצוה עליך לשנוא אותנו - "הרואה בחברו דבר ערווה (עבירה) מצוה לשנאותו" (פסחים ק"ג) - ומדוע אפוא אתה מדבר אלינו דברי אחווה ושלום, הרי עלינו להסיק מזה אחת משתי אפשרויות: או שאינך רואה בנו דבר עבירה, ואם כן הוצאת עלינו סתם דיבה רעה! או שאמנם רואה אתה בנו דבר עבירה, ובכל זאת אינך

לעי"נ הרה"צ

ר' פנחס בן ר' בנימין בינוש
רוזנבוים זצוק"ל - כ"ו בניסן

לעי"נ האשה החשובה

מרת מרים יוכבד נ"ר צבי
ליבוביץ ע"ה - כ"א מר חשוון

ליקוטים וסיפורים נפלאים וישב - חנוכה

מלדון דין אמת, לכן הפשיטו מיוסף את כתונת הפסים. ללמדנו שכל מה שעשו, על פי דין תורתנו הקדושה עשו.

"ויקחוהו וישליכוהו אל הבורה" (לו, כד)

הרה"ק בעל ה'בית ישראל' זי"ע היה מספר את המשל הידוע בדרך צחות, על 'ההיא סבתא' ששנתה ב'צאינה וראינה' (ספר המספר את סיפור הפרשה בלשון 'אידיש', ונהגו נשות ישראל מדור הקודם (עד היום) להגות בו מידי שבת בשבתו), בהגיעה ל'מכירת יוסף', לא הייתה יכולה לעצור את בכייה, וייללה בדמעות שליש על הנער שנמכר על לא עוול בכפיו, לעבר הבלתי ידוע,

לשנה הבאה, בשובה לקריאת פרשת וישב ב'צאינה וראינה', נענתה לאמר, יוסף, יוסף, בשנה הזאת לא אזיל דמעה בעדך, שהרי כבר ראית אשתקד מה אירע לך בלכתך אליהם, ומדוע שבת על אותה הדרך... והיה ה'בית ישראל' אומר, לא מליצה ולא צחות יש כאן כי אם קורטוב של אמת כואבת, כי כן נמי מנהגינו, פעמים ונכשלים אנו בהליכה אחר יצרינו כסומים בארובה, ואם ראית שבעבר נכשלת, מדוע שבת לילך ולהתקרב אל מקום הסכנה - יצר הרע... ברח לך לבל תכשל שוב, אחרי ש'בעל ניסיון' אתה כי המקום מסוכן עבורך. (באר הפרשה)

"ויאמר ותאמר" (לח, טז)

(טז, לח), (יז, לח), (יח, לח)

בניגון הטעמים בפסוקים אלו בשיחה בין יהודה ותמר יש משמעות מעניינת כאשר "ויאמר" בפסוק טז מוטעם בניגון פשטא, וגם בתשובתה של תמר יש טעם פשטא. בפסוק יז על המילה "ויאמר" יש זקף גדול וכן על "ותאמר" יש זקף גדול. ובפסוק יח על המילה "ויאמר" יש טעם רביעי וכך גם במילה "ותאמר" שם. אמר הרה"ק ג'ר' יצחק אלחנן ספקטור ז"ל אפשר ללמוד מכך דרך ארץ, כאשר האיש מדבר בניגון מסוים, התשובה תגיע באותה המנגינה. לכן האדם צריך תמיד לדבר בנעימות ואז ממילא יקבל ג"כ מהאשה תגובה נעימה.

"היא מוצאת" (לח, כה)

נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל ילבין פני חברו ברבים (רש"י ע"פ גמ' בברכות מג).

"וימצאהו איש תועה בשדה" (לו, טו)

כתב הרמב"ן "ולאודיענו עוד, כי הגזירה אמת והחריצות שקר". אברך אחד נכנס אל רבו בקול תאניה ואניה: "רבי קדוש, עד עכשיו הייתה לי עבודה קבועה אצל אחד מבעלי הבית המקומיים, משם הייתה פרנסתי ופרנסת אנשי ביתי בהרחבה, אך זה עתה קיבלתי מכתב פיטורין, ואני אנה אני בא... מניין יהיה לי להאכיל את ילדיי?" הקשיב הרב בקשב רב ולבסוף שאלו: "אמור נא, האם יש לך תיבת דואר התלויה בפתח ביתך?" "אכן, יש ברשותי תיבת דואר" השיב האברך מבלי שהבין את הקשר בין תיבת הדואר לצרתו. המשיך הרבי ושאל: "האם מפעם לפעם הנך מקבל בה מכתבים?"

נענה האברך שעדיין לא הבין שייכות הדואר לצרתו: "כן, אני מקבל מפעם לפעם מכתבים". המשיך הרב לשאול: "אולי כבודו יודע מיהו הדוור המביא לפתחך את המכתבים?" "לא, איני יודע, וכי איכפת לי מיהו המביא את הדואר? העיקר שהמכתבים מגיעים אליי" השיב האברך. חייך הרב, הגביר קולו ואמר בתמיהה: "אם אתה לא מתעניין מי הדוור המביא לך את המכתבים, מדוע אתה כל-כך מתעניין ב'דוור' המביא לך את הפרנסה מהבורא - הרי הקב"ה בכבודו ובעצמו זן ומפרנס ברחמיו את כולם, מה איכפת לך מי יהיה השליח שלו מכאן ואילך". (באר הפרשה)

.....
כאשר המלאך הרע מזהה כי יש בנו פוטנציאל גדול - הוא מפזר לנו אבק וערפל! ככל שהפוטנציאל גדול יותר - האבק סמיך יותר!!!
במקום שהאדם ישמח כאשר הוא מחתן את צאצאיו, עולים בו פתאום מחשבות על אחיו שלא הגיע, ועל הצלם שאיחר בשעה...
במקום שהאדם יודה לה' על יום שמח - הוא נזכר בקשיים, הוא נתקף בקנאה, בעצב, בבלבול. הבלבול הזה - הוא האבק שממלא את הדרך אל האור!!!
משה רבינו בחיר הנביאים לא ולא נרתע "ומשה ניגש אל הערפל!" הוא נכנס דווקא לתוך המקומות החשוכים הללו, בלי פחד, עם הרבה מוכנות להילחם על המטרה!
ומדוע הוא התעקש להיכנס לשם?
.....

"ויפשיטו את יוסף את

כתונת הפסים אשר עליו" (לו, כג)

מעיר רבי שלום שבדרון זצ"ל: מה ראו להפשיטו את כתונת הפסים מיד כשבא אליהם? וכי מחמת שנאה עשו זאת? שמעתי לבאר, שלא בגלל שנאה עשו זאת, אלא מאחר ומבואר במסכת שבועות (דף לא) מנין לשניים שבאו לדין, אחד לבוש סמרטוטין ואחד לבוש איצטלית בת מאה מנה, שאומרים לו לבוש כמותו או הלבשהו כמותך, תלמוד לומר "מדבר שקר תרחק". למדין אנו שראיית העין עלולה להטות דין, א"כ אחי יוסף שדנו אותו אם הוא חייב מיתה, חששו שהכתונת פסים שעשה לו אביהם שגרמה להם השנאה נגדו היא תטה את לבם

ליקוטים וסיפורים נפלאים וישב - חנוכה

"ואיך אעשה הרעה הגדולה הזאת וחטאתי לאלוקים" (לט, ט)

איתא מהרה"ק ה'דברי שמואל' זי"ע, דהנה אמרו חז"ל (בראשית רבה פה ב) שאשת פוטיפר ראתה באיצטרוולוגין שלה שעתידה להעמיד מזוסף בן, והנה בוודאי גם יוסף ראה מה שהיא ראתה שהוא עתיד להעמיד ממנה בן, והיה 'אובד עצות', כי השתומם בעצמו - וכי ח"ו יהא כאן עבירה לישא נכרית זאת. וזה גופא היה תוקף הניסיון, לחשוב שממילא יכשל לבסוף אם כן אעשה זאת כבר עתה...

אמנם יוסף הצדיק השיב לעצמו, וכי מה לי לחקור אחר העתידות, 'כעת', יכול אני להתגבר, אעשה כן, ולא אחשוב על העתיד. ואכן, בהתגברות זו זכה למדרגות עד אין קץ ואין שיעור. (באר הפרשה)

"ולא זכר שר המשקים את יוסף וישכחהו" (כו, כג)

"מפני שתלה בו יוסף לזכרו הוזקק להיות אסור עוד שתי שנים" (רש"י)
אל ר' משה חיים רוטנברג העשיר הגיע חסיד עני ובידו מכתב מהאדמו"ר רבי מנחם מנדל מקוצק. במכתב בקש האדמו"ר מרבי משה חיים לתרום לצרכי הוצאותיו של העני המתעתד להשיא את בתו למזל טוב.

העניק לו רבי משה חיים רובל אחד ופטרו לשלום. נדהם העני ואמר "כלום ייתכן הדבר? הן הוצאות הדרך עלו יותר מרובל!"

אך רבי משה חיים לא הוסיף אף פרוטה אחת. יצא העני מביתו בפחי נפש, ובלב שבור ונדכא התכוון לשוב לביתו. עודנו בדרך והנה אץ בעקבותיו שליחו של רבי משה חיים "המתן! המתן!" קרא השליח והעניק לעני סכום נכבד סכום שיספיק לכל הוצאות החתונה.

התפלא העני על המעשה והחליט לשוב על עקבותיו, אל ביתו של רבי משה חיים ולברר את העניין. "מדוע נהגת כך בתחילה", שאל את רבי משה חיים, "ומדוע שינית לבסוף את דעתך?" השיב רבי משה חיים "כשראיתך בא אלי ובידך מכתבו של האדמו"ר הבנתי כי אתה סמוך ובטוח כי הכסף כבר בכיסך. כה בטחת בי שאעניק לך כסף, עד כי שכחת שיש בורא עולם ורק בו צריך לבטוח! משום כך דחיתך לשעה קלה קיוויתי כי על ידי כך תזכור מיהו אדון עולם ובמי עליך לבטוח ואז ורק אז הענקתי לך מכספי". (מעשיהם של צדיקים)

בחסידות סקווירא נהגו לא לשיר שיר מסוים כאשר יום טוב חל בשבת.

פעם עבר לפני התיבה שליח ציבור שלא היה בקי כל כך במנהגי ה'חצר' והחל להסתלסל במנגינת השיר ההוא.

החסידים היו בטוחים שהנה הרבי יגש אליו ויעיר לו, ויפסיקנו מלשיר. אבל כ"ק האדמו"ר מסקווירא, הידוע באצילותו ובנועם חינו, לא עשה זאת.

עד שאחד החסידים ניגש אל הרבי ואמר שצריך להעיר לחזן. האדמו"ר חיך, ואמר: 'נכון שיש בסקווירא מנהג לא לשיר את השיר הזה ביו"ט שחל בשבת, אבל בסקווירא יש גם מנהג שלא לבייש בני אדם.

***

בתקופה מסוימת אירע בישיבת פורת יוסף שנעלמו כספים וחפצים מהמעילים התלויים

במקומם. יד נעלמה פשפה בכיסים ושלחה את תכולתם... הציבו מארב, והניחו פיתיון בכיס מקטורן.

והנה בחור נכנס, העיף מבט בהול לצדדים שלח יד... ונתפס. בקול תרועה הודיעו על לכידת הגנב. מספר תלמידים נהרו החוצה לחזות במתרחש.

הגאון רבי בן ציון אבא שאל זצ"ל שישב והגה בתורה הבחין בתסיסה המתרגשת בחוץ, ושאל "מה קרה" אמרו לו: "תפסו את הגנב!"

קם רבי בן ציון ממקומו, יצא ופנה לנאספים בתמיהה: "ובכן, באים לראות בהוצאה להורג"? לא הבינו: "איזה הוצאה להורג?"

הסביר להם: "גנב הוא וכבר נתפס. מדוע תתגודדו סביבו להכלים פניו? האם לא למדתם שהמלבין פנים כשופך דמים? מאימתי דינו של גנב במיתה?"

***

פעם התאכסן הגה"צ רבי ישראל סלנטר זצ"ל באחת האכסניות בשבת קודש. והנה קודם הקידוש החל בעל האכסניה להוכיח ולבייש את אשתו בטענו שהיא תמיד שוכחת לכסות את החלות במפה שלהן.

פנה רבי ישראל אל בעל הבית ואמר לו: הרי כל הטעם שצריכים לכסות את החלות הוא משום שלא יראו החלות בושתם בשעה שמקדשין על היין' ועתה התבונן בעצמך: אם לבושת הפת שהיא דומם, חששו, היאך לא תחשוש לבייש ולהלבין פנים של אדם הנברא בצלם אלוקים?!

ליקוטים וסיפורים נפלאים וישב - חנוכה

"ורשעים ביד צדיקים"

בבריסק ערכו פעם ה"משכילים" הצגה של לעג בה הראו איך נראתה מלחמה על פי התורה. ההצגה הייתה מיוסדת על הנאמר בתורה איזה אנשים אינם חייבים להשתתף במלחמה. כמה מאות איש שהוצגו כחיילים עלו על הבמה, והנה קם המכריז והודיע "מי האיש אשר בנה בית חדש ולא חנכו, ילך וישוב לביתו" (דברים כ, ה), מיד קמו ועזבו חלק ניכר מהחיילים. חזר המכריז והודיע "מי האיש אשר נטע כרם ולא חללו, ילך וישוב לביתו" (דברים כ, ו), קם חלק אחר מהחיילים ועזב. המכריז הודיע שוב "ומי האיש אשר ארש אשה ולא לקחה, ילך וישוב לביתו" (דברים כ, ז), קמו ועזבו עוד קבוצה של חיילים. והנה באה ההכרזה האחרונה "מי האיש הירא והרך הלבב, ילך וישוב לביתו" (דברים כ, ח), קמו אחרוני החיילים ועזבו. לא נשארו במערכה כי אם שניים, אחד בדמות הגאון ה"שאגת אריה" זצ"ל, והשני בדמות הגאון מוילנא זצ"ל. כשסיפרו זאת לגאון רבי חיים סולובייצ'יק זצ"ל נענה ואמר, נכון, כך בדיוק נראתה מלחמה על פי התורה, אלא שהמציגים שכחו להציג את הסוף והעיקר, שהגאונים הללו הם אלו שניצחו במלחמה.

(פרדס החנוכה עמ' שא)

השתתפות בפרוטה

שאל מאן דהוא את ה"אבני נזר" מסוכטשוב ז"ע, מה טעם יוצא אדם ידי חובת נר חנוכה על ידי השתתפות בפרוטה עם המדליק, ואילו את ה"ארבעה כוסות" בפסח חייב אדם לקיים בעצמו ואינו יכול לצאת על ידי אחרים, השיבו ה"אבני נזר" שההסבר הוא פשוט, שהרי נר לאחד נר למאה (שבת קכב:), ניצוץ אחד של אור, לא משנה מי הדליקו, מגרש הרבה מהחושך, אבל איך יצא אדם ידי חובת שתיה בשתייתו של חבירו, כלום כוס אחד כוס למאה. (פרפראות ומעשיות עמ' רצא)

לימוד מהנרות

אבי בעל ה"אבני נזר" אמר שעל האדם ללמוד מהנרות, שכמו שהשמים מטבעם נמשכים אחר הפתילה, למרות שבכך הם מכלים את עצמם באש הבווערת, כך צריך האדם להיות נמשך אחר הקב"ה, גם אם לפי ראות עיניו יצמח לו רע מזה, חס ושלום, משום שמחמת עיסוקו בתורה ובתפילה לא יהיה לו פנאי להרוויח כדי פרנסתו, בכל זאת יהיה נמשך אחר הקב"ה ויבטח בשם ד', שההולך בדרכי ד' כל המאורעות שיבואו עליו הם לטוב לו. (שם משמואל)

"הנרות הללו קודש הם ואין לנו רשות להשתמש בהם אלא לראותם בלבד"

הגאון רבי אלחנן וסרמן זצ"ל היה נודד למרחקים כדי לאסוף כסף עבור החזקת ישיבתו בברנוביץ. באחת מנסיעותיו לארה"ב הרחוקה לא ראה ברכה בעמלו, ואף לאתר מאמצים מרובים לא הצליח לאסוף די הצורך שיוכל לשלם בהם את החובות הגדולים של הישיבה. לפני שחזר לעירו שמע שיש בעיר עשיר אחד המתפרנס ממלאכת החייטות, אך כגודל עושרו כך מדת קמצנותו, ואף פרוטה אחת לא היה מעניק, ודלת הנעללת לא במהרה תפתח. מכל מקום הציעו מלווייו, שבליט ברירה כדאי לפקוד את מעונו אולי יכמרו רחמיו לתמוך בתלמידי החכמים המומיתים עצמם באהלה של תורה.

הסכים רבי אלחנן והלך לביתו של החייט, משפתח הלה את הדלת שאלו בעה"ב לרצונו, השיב הגר"א בניחותא, שהגיע מברנוביץ הרחוקה כי נפלו לו שני כפתורים ממעילו וחפץ הוא שה'חייט' המומחה יתקנם עבורו, ויפקח האיש את עיניו בתימהון ושאלו "וכי נשתבשה דעתכם לבוא מברנוביץ עד הנה לתפור שני כפתורים? וכי אין חייטים בברנוביץ... אתמהה.

אך הגר"א בשלו, הן, הן, נפלו ממעילי שני כפתורים, על כן נטלתי את מקל הנדודים לבוא עדיך שתתקנם לי, ויחזור העשיר שוב ושוב על דבריו, שלשוטה וטיפש יחשב הנודד עד לאמריקה עבור כך, בתוך כך החלה רוח העשיר להשתנות מעט, ורצה לתת איזה סכום לר' אלחנן, אבל עדיין ר' אלחנן בשלו, לא אקח ממך מאומה אחרי שלא באתי הנה כי אם לתקן הכפתורים.

העשיר שהבין שלא כך הם פני הדברים הפציר מאד בר' אלחנן - עד שנענה לו ר' אלחנן ואמר לו באותה מטבע: אדוני היקר, השמע לאוזנך מה שפיך מדבר, לשוטה גדול ייחשב מי שבא מברנוביץ עד לאמריקה הרחוקה כדי לתפור שני כפתורים, על אחת כמה וכמה שלשוטה גדול ייחשב מי שמתנהג עם נשמתו כאילו ירדה מעולם העליון עד עולם השפל הזה - מרחק גדול יותר מאשר מברנוביץ עד הנה, רק עבור לתקן כפתורים, ולהרוויח על ידי זה כמה גרגירי כסף... לבו של העשיר נפתח כאולם... ותרם לישיבה סכום נכבד ביותר. לדידן יאמר - שאל לנו להתנהג כאותו חייט עשיר, ובשעה נעלית כזו של הדלקת נרות חנוכה צריך לדעת על מה לנצל שעת הכושר זו, לא על שני כפתורים בכדי... אלא כל מגמותיו יהיו על דבר אמת. (באר הפרשה)

"מזמור שיר חנוכה הבית"

חנוכה מלשון חינוך.

בעל הישועות משה' מויז'ניץ היה מתבטא: נכנסים אלי אנשים ומתאוננים בפניי על היצר הרע החזק של ילדיהם, ואני לא מבין, מה קורה עם היצר הרע שלהם? האם אותם הם כבר סידרו???

"חשוף זרוע קדשך וקרב קץ הישועה, נקום נקמת דם עבדיך... כי ארכה לנו הישועה..."

לקבלה במייל: LikutimNiflaim@gmail.com